

NEPÁL

Az elmúlt hat év alatt a Föld szinte valamennyi szegletében megfordultunk már Jurák Zsolt utazási tanácsadónkkal. Lelkes krónikásaként ugyanakkor egyetlenegy olyan élménybeszámolójára sem emlékszem, amiről olyan átéléssel és szenvedéllyel beszélt volna, mint most Nepálról. Ennek okán némileg rendhagyó interjú következik, amiben nemcsak Nepált, hanem Zsolt egy másik oldalát is megismerhetik.

Írta: BARNA ANDRÁS *képek:* JURÁK ZSOLT

Nepál amolyan igazi bakancslistás hely. Ha az ország neve szóba kerül, azonnal a Himalája jut az eszünkbe, ami nem csoda, hiszen ebben a hegységben vannak a világ legmagasabb csúcsai. A lexikon szerint már százezer évvel ezelőtt is élt itt ember, és ha nem is pont emiatt, de egyfajta misztikum is övezi a Katmandu-völgyet, ahova ha tehetnénk, szinte rendszeresen el kellene vonulni töltekezni. Ez utóbbi gondolatot már Zsolt „biggyesztette” az ujjam végére, aki 28 év után tért vissza a hegyek országába.

Barna András: A legtöbb beszélgetésünk azzal a kérdéssel kezdődik, hogy milyen inspiráció vitt ebbe vagy abba az országba. Nepálba mi vitt, és miért pont ez az ország lett most a kiválasztott úti cél?

Jurák Zsolt: Erre nagyon könnyen tudok válaszolni. Nagyon régen, 28 évvel ezelőtt jártam

itt először, és azóta érlelődik bennem a gondolat, hogy ide nekem vissza kell még jönnöm. Annak idején annyi pozitív élmény ért, hogy szinte még ma is a szemem előtt látom a közel harminc éve megélt élményeket – tényleg mintha ma lenne. Mindeközben voltam száz új országban, Ázsiában több országban tíznél többször is, de ezek közül Nepál valahogy mindig kimaradt – érdemtelenül. Igazság szerint jöttem volna már hamarabb is, de 2015-ben a hatalmas földrengés, utána pedig a pandémia tett keresztbe, és az utazás egyre csak tolódozott, és csak most nyílt rá alkalom egy indiai úttal összekötve. Szóval nagy lelkesedéssel és nem kevesebb elvárással tértem vissza.

Amennyiben?
28 évvel ezelőtt ez az ország olyan volt, mint ha az ember 50 évet visszament volna az időben. Nagyjából most is erre számítottam, és így is

ágyaztam meg annak a kis társaságnak, akikkel együtt utaztam. Ugyanakkor már a szálloda felé vezető úton éreztem, hogy túlzottan előítéletes voltam, mert a mai már egyáltalán nem az a Katmandu, ami a huszonnyolc évvel ezelőtti emlékeimben élt. Az első, ami szembetűnt, az a tisztaság és a rendezettség, miközben ez egy iszonyatosan nyüzsgő város. Egymillió lakosa van, de valahogy mégsem olyan kaotikus, mint általában az ázsiai országok. A másik meglepetés akkor ért, amikor a szállodánktól nem messze beültünk egy Himalája Java Coffee nevű kávézóba; elképesztően modern volt, és a választéka nemcsak a kávé, hanem az ételek tekintetében is olyan gazdag, hogy a világon bárhol megállta volna a helyét. Természetesen vannak olyan helyek, mint például az óvárosi rész, a بازار, amelyek visszaadták az egykori hangulatot.

De mondhatom azt is, hogy itt tényleg megállt az idő. Katmandu a világ egyik azon ritka szegletei közé tartozik, ahol még nem jelentek meg a kínai árusok, itt még mindenhol az eredeti nepáli kézművesdolgozat lehet venni.

Városnézéskor merre vegyünk az irányt?
Mi a Durbar téren kezdtünk – ilyen nevű tér egyébként szinte minden városban van –, ami az UNESCO világörökség része, és a 2015-ös földrengés igencsak megréptázta. Ide belépővel lehet csak bemenni, amiből rögtön kétféle is van: a drágábbikkal a világörökség épületeibe is be lehet menni, az olcsóbbik az tulajdonképpen amolyan sétálójegy. A téren számos sztúpa, illetve kegyhely van, órákig el lehet sétálgatni közöttük. Viszont mi ezt nem tehattük vég nélkül, mert aznap 11 órakor találkozhattunk Kumari Devivel, Nepál élő Istennőjével. Ő egy nap kétszer jelenik meg az emberek előtt, akik jellemzően áldásért jönnek hozzá. Naponta akár több százan is megfordulhatnak itt. Kumari egy kislány, akit öt-hét éves korában választanak ki, és egészen addig tölti be az istennői státuszt, amíg nővé nem válik – eddig tart tulajdonképpen a reinkarnáció. A nővé válása után egyik napról a másikra megszűnnek a privilégiumai, és jön a következő Kumari, akinek – mint minden Kumarinak – nagyon szigorú kiválasztási procedúrán kell átesnie. Annak ellenére, hogy hatalmas pompa veszi körül, valószínűleg nem lehet túl boldog élet egy kislány számára, mert nagyon szigorú és fegyelmezett körülmények között telnek a mindennapjai.

Milyen látnivalók vártak még benneteket?

Amit nagyon meg akartam nézni, az a Chabahal nevű sztúpa, ami a legnagyobb sérüléseket szenvedte el a 2015-ös földrengésben, de azóta gyönyörűen helyreállították. Egyébként sztúpákat jellemzően olyan helyek fölé építenek, ahol Buddhának, azaz Sziddhárta hercegnek valamilyen vélt maradványa található. A sztúpa egy félgömb alakú, csúcsos tornyú építmény, amit meditatációs célokra használnak. Nepál két nagyon híres sztúpája a Bodnath és a Swayambhunath.

Mit emelnél még ki Katmandu látnivalói közül?

A Chabahal sztúpától és a szálláshelyünkől sem messze volt az Álmodók Kertje. Ez a botanikus kert egy valószínűleg kis földi paradicsom, ahol a kapukon belül gyönyörűen felújított neoklasszicista épületek sorakoznak. Főleg a turisták kedvelt látványossága ez a hely, amikor itt sétáltam, akkor egy kicsit úgy éreztem, mintha nem is Nepálban lennék, mert jókora a kontraszt a kapukon belüli és kívüli világ között.

Katmandu után merre vettétek az irányt?

Nem siettünk el innen, ugyanis egy nagyon élvezetes programot szervezett nekünk az a nepáli idegenvezető, akivel már hosszú évek óta együtt dolgozom: sétarepülésen vettünk részt. Ezt Nepál belső légi társasága, a Yeti szervezi, nagyjából hat ATR típusú géppel. Az ATR-ek kis gépek, alig több, mint hetven férőhelyesek, de amikor sétarepülésre veszik igénybe őket, akkor csak az ablak melletti helyeket adják el

– nagyon okosan –, mert így senkinek nem kell nyújtogatnia a nyakát. A nagyjából egyórás úton oda-vissza megnézhattuk a legmagasabb csúcsokat, ezekhez igyekeznek olyan közel repülni, amennyire csak lehet. Mindehhez kaptunk térképet is, és a légiutas-kísérők is hozzátették, amit hozzá kellett, és mindig elmondták, hogy most éppen melyik hegy mellett repülünk el.

Mennyibe kerül egy ilyen sétarepülés?

Az ár a repülési időtől függ, olyan 100 és 200 dollár közötti a tarifa. Én nem vagyok nagyon

oda a repülésért, de ez nagyon jól ki volt találva. Azt gondolom, hogy ez amolyan kötelező program, ha az ember eljön Nepálba.

Milyen „kötelező” programokat tudsz még ajánlani?

A repülős program után jöttek az úgynevezett klasszikus kirándulások. Először elmentünk a Swayambhunath sztúpához és kolostorhoz. Ezt a sztúpát egy dombra építették, így a Katmandu-völgyből szinte mindenhol látszik. Swayambhunath fontos zarándokhely volt már

az 5. században is. Mint általában minden sztúpa mellé, ide is építettek egy kolostort, de mára kiépült a környezete is, rengeteg kézművesüzlet van itt, mondanom sem kell, hogy ezek már egészen más árfekvést képviselnek, mint az óvárosi boltok. A Swayambhunath arról is nevezetes, hogy rengeteg majom van itt, ezért ezt a sztúpát a majmok templomának is nevezik. Egyébként minden sztúpához tartozik egy történet, amiben a helyiek erősen hisznek. Swayambhunath legendája szerint, miután Buddha meglátogatta,

*Érdemes befizetni sétarepülésre.
Páratlan élmény
madártávlatból látni a Himalája
legmagasabb csúcsait*

azt mondta: ez egy kívánságteljesítő sztúpa, aki megérinti, az kiszabadul a létezés ciklusából.

A hely miliője egészen fantasztikus. Az ember azt gondolná, hogy tíz perc alatt körbejárja, lefotózza és kipipálja a helyet, de ez egyáltalán nem így van. Ugyanis hihetetlen energia árad belőle, de ez nemcsak Swayambhunathra igaz, a legtöbb sztúpánál ezt érzi az ember. Egyébként az egész nepáli túra – és talán ezzel kellett volna kezdenem az egész beszámolómat – olyan volt,

mint amikor az ember feldugja az elektromos autóját a töltőre. Mi két héten keresztül töltődünk, mert olyan fantasztikusan jó energiák áramlanak ebben az országban. Bizonyos vagyok abban, hogy ezt nagyon nehéz így közvetíteni, de el kell hinni, ez valóban így van. Érdekessége még a Swayambhunath sztúpának, hogy nemcsak a hinduknak, hanem a buddhistáknak is zarándokhelye, és ilyen helyből nagyon kevés van. A szerzetesek napfelkeltekor elindulnak, és

365 lépcsőfokot másznak meg, míg felérnek a sztúpához, a reggeli imádság helyszínére.

Az elmondottakból azt gondolom, hogy nemcsak ezt az egy sztúpatörténetet hordod a tarsolyodban.

A személyes kedvencem a Boudhanath sztúpa és kolostor. Ez az ország legrégebbi és legnagyobb sztúpája, a nepáliak első számú és legfontosabb zarándokhelye. Elképesztő építmény, 40 méter magas, az átmérője pedig 100 méter. A bejáratával szembe építették fel a kolostort, és körülötte gyönyörű épületeket húztak fel. Madártávlatból az egész úgy néz ki, mint egy nagy mandala, ami egyébként a buddhista kozmosz diagramja. Ha valami, akkor ez még az előbb említett Swayambhunathnál is jobb töltődőhely, az ember szinte nem akarja otthagyni.

Természetesen bementünk a kolostorba is. Az első emeleten számos pap tartózkodott, és a sétám közben az egyik odaintett magához,

hogy megáldana. Nem példa nélküli, de ritka, hogy egy szerzetes inti oda magához az embert, általában fordítva szokott történni. Ebben az esetben ott volt még három másik szerzetes is, akik szintén elmondták az imájukat, sőt még az imakönyvvel kiegészített áldásukat is megkaptam, szóval egy a szokottnál is hosszabb rituálén vehettem részt, ami külön is nagyon jól esett. Majd a végén kaptam tőlük egy színes fonalából készített szalagot, amit az áldás után adni szoktak.

Már jó néhány éve beszélgetünk, de még nem láttalak ennyire átszellemülten mesélni, másfelől nem gondoltam volna, hogy ennyire megérint a spiritualitás. Ennyire hat rád?

Azt sem mondanám, hogy igen, de azt sem, hogy nem. Számos érdekes történetem van az áldásokkal kapcsolatban, és bizonyos mértékig hiszek is ezekben, ha nem így lenne, akkor a csuklómon nem látnál ennyi szalagot. Nem

gyakorlom sem a hindu, sem pedig a buddhista vallást, de szimpatizálok velük, és hiszek az áldás erejében. Egészen biztosan nem járnék ezekre a helyekre, ha számomra közömbös lenne.

Mi lehet az oka annak, hogy egymástól eltérő nyitottságú emberek is ugyanazt a pozitív energiát és feltöltődést érezték, amit te?

Hogy egy magyar dalt idézzek: valami van a levegőben. Nem nagyon lehet ezt az érzést leírni,

de az tény, hogy a tíztagú társaságunk minden résztvevője azt érezte, hogy itt jó lenni. Tehát nincsen klasszikus magyarázat, csak az érzés, hogy de jó, hogy itt vagy.

Milyenek a nepáli emberek? Belőlük is ez a felhőtlen érzés sugárzik?

Nekem csak jó tapasztalataim vannak. A nepáliak vidámak, boldogok, segítőkészek. Egyetlenegy hely akadt csak az egész utazásunk alatt, ahol nem éreztük a töltődést, ez pedig a Bagmati folyó partjára épített Pashupatinath volt, Katmandu legősibb hindu temploma. Pashupatinath egy temetkezési hely, még pontosabban egy krematórium, ahol naponta akár száz hamvasztást is végeznek. Nem olcsó itt temetkezni, a turisták számára sem a legolcsóbb látnivaló, és persze maga a látvány sem felemelő, hiszen

a főtemplomhoz – ahova csak hinduk léphetnek be – kikerülhetetlenül a hamvasztási gátak mellett kell elmenni. Ennek okán mi is több hamvasztást láttunk. Természetesen a ceremóniának megvannak a rituális elemei, aminek a végén a halottat felteszik egy máglyára, amit aztán meggyújtanak, és több órán keresztül ég. Bizonyára mindenki el tudja képzelni a látványt, a szagokról nem is beszélve. Szóval a szertartás igencsak lehangoló élmény, ezért az ember gyorsan rájön arra, hogy az a kevés, amit ebből látott, több, mint elég – mi is gyorsan a következő úti cél felé vettük az irányt.

Merre indultatok?

Mondhatom, hogy követtük a folyót, ugyanis Pashupatinathtól nem messze terül el Patan, ami a gyönyörű navari építészeti alkotásairól

híres. A palotái a 17. században épültek, és fantasztikusan szépek, a palotaterek szinte egymásba érnek. És persze itt is van egy Durbar tér, ami az első számú látnivaló. Itt olyan kézműves faragásokat csodálhat meg az ember, amit sehol máshol a világon. A Holdfény teret, amit a 2015-ös földrengés igencsak tönkretett, gyönyörűen felújították, tele van faragott és sülllesztett medencékkel, lenyűgöző látvány. Nyugodtan kijelenthetem, hogy a Patan a nepáli kézművés-ség fellegrára.

Jellemzően csak a Katmandu-völgy városaiban és Katmanduban kirándultatok, vagy volt nagyobb kitekintés?

Öt napot voltunk a Katmandu-völgyben, de még mielőtt továbbmentünk volna, lezáró programként ellátogattunk Bhaktapurba, amit

a nepáliak a legszebb városuknak tartanak. Ennek ellenére mintha kevesebb turista lett volna itt, mint máshol. A városnak három nagy főtere is van. Mindegyik hihetetlenül szép, de mind közül a legszebb és a legnagyobb természetesen az ottani Durbar tér. Itt áll egy 15. században épült 55 ablakos palota, ami egy gyönyörű épület, és ma a művészeti galéria otthona. De nemcsak a nagy tereken, hanem a kis utcácskákbán is érdemes sétát tenni, mert remek hangulatuk van. Az utcaképhez hozzátartoznak a lépten-nyomon megjelenő árusok is, akik mindig el akarnak adni valamit. Magamról tudom, hogy bármennyire nem akar semmit venni az ember, a nap végén egészen biztosan lesz legalább két nyaklánc vagy más szuvenír a táskájában.

Ha már szóba került a vásárlás, akkor ott milyenek az árak? Nyilván nem a bazárokbán kapható dolgokra vagyok kíváncsi.

Az árak megfizethetőek. A jó minőségű szállodák ugyanannyiba kerülnek, mint Európában, az étkezés viszont olcsóbb. A korábban említett Himalája Java Coffeeben – ami egy teljesen jó minőséget képvisel – például 15 dollárból meg lehet ebédelni. Egy jó kávé 2 dollár volt, de nyilván itt is vannak drágább helyek.

Milyen a nepáli gasztronómia? Ezt még nem említetted, pedig ez nálad egy fontos kérdés.

A nepáli konyha jó, finom, és nem csak az éttermi kínálatra gondolok, ugyanis ebből teljesen autentikus formában is ízelítőt kaphattunk. Még Bhaktapurban részt vettünk egy privát

A Katmandu-völgy és Bhaktapur után merre mentetek?

A Himalája lábánál, Katmandutól nagyjából háromórányira fekvő Nagarkot volt a következő állomás. A kis hegyi településnek nagyjából ötezer lakosa van, és ide azért mennek a turisták, mert a panorámája fantasztikus, és elképesztő élmény megnézni itt a napfelkeltét és a napnyugtát. A szálloda adottságainak köszönhetően ezért a látványért egy métert sem kellett megtennünk, a hotel teraszáról tökéletesen lehetett élvezni a látványt. Nagarkotból Katmandut érintve Namo Buddhába mentünk, ami a nepáliak másik fontos zarándokhelye. A legenda szerint Buddha itt mentette meg egy anyatigris életét, és ennek emlékére építették a hegy tetejére ezt a kolostort. Amikor odaértünk, akkor kezdődött a szerzetesek pudzsa szer

épültek itt meditációs vendégházak, ahol egyébként meg is lehet szállni, jellemzően nagyon szerény körülmények között.

Adná magát, hogy az ember kipróbáljon itt egy ilyen helyet.

Mi is így gondoltuk, de nem itt, hanem egy másik kolostorban, ami Namo Buddhától háromórányi autótúra volt. A Pharping-kolostor vendégházában szálltunk meg, nagyon szerény, de annál szeretetteljesebb környezetben. Másnap reggel ötkor részt vettünk a pudzsa szertartáson, majd utána a helyi rinpochéttől – aki az egyik előző láma reinkarnációja, és mindössze huszonkét éves – megkaptuk az áldást. Közben a rinpoche áldást oszt, színes kis kendőt tesz az ember nyakába, ezek eltérő jelentéssel bírnak. Szerencsémre én a jólét és a gazdagság kendőjét kaptam meg, azóta próbálok együtt élni ezzel az édesen nyomasztó teherrel. Ottlétünk zárásaként pedig részt vehettünk egy speciális hangtápterápián és oktatáson is, ami szintén felemelő élmény volt.

Lehetett tovább fokozni ezt a dolgot, a feltöltődést?

Mindenképpen. Egy napra visszamentünk Katmanduba, majd Pokhara felé vettük az irányt, ami látszólag nincsen nagyon messze a fővárostól, mindössze 200 kilométer. Ennek ellenére majd tizenkét órába telt odaérnünk. Rengeteg volt az útépítés, és a korábbi földcsuszamlások miatt rettentő nehézkesen lehetett haladni. Egy idő után a kedvünket még a táj szépsége sem tudta visszaadni, így igen enerváltan

főzősen is, amit családi vállalkozásban csinált anya és fia. Elmesélték, hogy mindenüket elvesztették a földrengés idején, onnan álltak fel és hozták létre ezt a dolgot. Elképesztően kedves emberek voltak, és persze fantasztikus ételeket is készítettünk együtt. Biztos, hogy még visszatérek hozzájuk.

távrolról is lehet tudni, mert az imára híváskor hatalmas körtöket fújnak meg. Ezt meghallva mentünk oda mi is, és csatlakoztunk a miséhez. Ennek a helynek is elképesztően jó a hangulata, a hegytetőre épült kolostort csodálatos táj veszi körbe, ahol szinte adja magát, hogy az ember meditáljon egy kicsit. Valószínűleg emiatt

érkeztünk meg a szállásunkra. Az egyetlen dolog, ami étetett minket, az a tudat volt, hogy visszafelé már repülővel jövünk, amivel ez az út mindössze huszonöt perc.

Gondolom, a hely azért másnap kárpótol benneteket.

Noha késő este érkeztünk, de az már ekkor látszott, hogy nemcsak a hely, hanem a szálláshelyünk is fantasztikus. A mi ötcsillagos szállodánk nemcsak maga a földi paradicsom volt, hanem tökéletes a tájolása is, mert szinte minden szobájából rá lehet látni a Himalája egyik legmagasabb csúcsára, az Annapurnára. Pokharát egyébként – pont emiatt – a Annapurna-régió kapujának is tartják.

Közbevetőleg: az itteni hotelek helyiek, vagy valamelyik szállodalánchoz tartoznak?

Van ilyen is, olyan is, de ez egy helyi szálloda volt, amely minden tekintetben felvette a versenyt a nagy szállodaláncok szolgáltatásaival. Pokharából fel lehet menni az Annapurna alaptáborába, ami öt és fél ezer méteren van. A város környékén három gyönyörű tavat is érdemes felkeresni. Közülük a legnagyobb a Phewa-tó, ennek a közepén van egy kis sziget, egy templommal, amit Barahi istennőnek építettek. Itt még meg lehet nézni a Világbéke sztúpát, és nagy kirándulásokat lehet tenni a környéken. Bármerre néz az ember, fantasztikus látványban lesz része.

*Nehéz
átadni
azt, hogy
miért is ennyire
jó Nepálban, de
nagyon jó*

Ezzel a látvánnyal zárult a nepáli utatok?

Tulajdonképpen igen, de nem lenne teljes egy nepáli beszámoló Lumbini városának említése nélkül. Ez csak azért nem szerepelt a mostani programban, mert nehezen lett volna elérhető. Én egy korábbi indiai utam alkalmával látogattam el ide, és akkor csak ide. Lumbini egy nagyon fontos zarándokhely az itteniek számára, mert a monda szerint itt született és élt egy jó ideig Gautama Sziddhártha herceg, azaz Buddha. Természetesen itt is van egy nagyon szép kolostor, ide járnak a zarándokok, és persze számos szerzetes él itt, akik áldásokat osztanak. Meg lehet nézni azt a fát is, ami alatt Buddha

ült és megvilágosodott. Ebből a kertből is van egy áldásom, és két lehullott levelem a szent fa alól. Nagyon sajnálom, hogy ez a hely a mostani utazásunk alkalmával nem fért bele a programba, de a következő alkalommal mindenképpen része lesz, annál is inkább, mert Katmanduból időközben lett közvetlen repülőjárat is.

Ha az első kérdésem mindig az, hogy miért éppen az adott országot választottad, akkor a záró nagyjából mindig az, hogy viszsza fogsz-e térni ide. Azt hiszem a halottak alapján költői a kérdés...

Egy héttel a hazatérésem után beszélgettünk, de még mindig az út hatása alatt vagyok.

Úgyhogy már most eldöntöttem, hogy egy év múlva egészen biztosan ismét visszatérek, talán egy kicsit hosszabb időre is. Tulajdonképpen nehéz úgy beszélgetni valakivel, aki még nem járt Nepálban, és átadni neki azt, hogy ez miért is ennyire jó, de nagyon jó. Amikor azt érzi az ember, hogy akármennyit megy, soha nem fárad el, az egy különleges érzés. Csak visz előre a lábad, és hajt a kíváncsiság. Itt minden este úgy fekszel le, hogy alig várod a reggelt, hogy újabb és újabb dolgokat fedezz fel. Nekem ezt jelenti Nepál. Ritkán mondok ilyet, de már most alig várom, hogy visszamenjek, és jövőre egészen biztosan Lumbini sem marad ki a programból.